

УДК 339.7:330.322:334.021(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.216.278-287>**Родченко В.Б.**

доктор економічних наук

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Rodchenko Volodymyr

Dr. of Economic Sc.

V.N. Karazin Kharkiv National University

<https://orcid.org/0000-0003-0298-4747>**Овсянніков Є.С.**

кандидат юридичних наук

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Ovsiannikov Yevhen

PhD in Law Sc.

V.N. Karazin Kharkiv National University

<https://orcid.org/0009-0004-3745-7052>**Шуба М.В.**

кандидат економічних наук

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Shuba Maryna

PhD in Economic Sc.

V.N. Karazin Kharkiv National University

<https://orcid.org/0000-0003-2581-6914>**Шуба Т.П.**

кандидат економічних наук

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Shuba Tetiana

PhD in Economic Sc.

V.N. Karazin Kharkiv National University

<https://orcid.org/0000-0002-7163-2721>

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУЦІЙ У РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Стаття присвячена ролі міжнародних фінансових інституцій (МФІ) у формуванні середовища для розвитку публічно-приватного партнерства (ППП) та можливостям адаптації відповідних інструментів до умов воєнного і повоєнного відновлення України. На основі структурованого порівняльного аналізу наукових публікацій, нормативно-правових актів і офіційних документів Світового банку, IFC, MIGA, ЄБРР, ЄІБ та МВФ систематизовано основні напрями впливу МФІ на PPP: співфінансування та мобілізацію приватного капіталу, гарантування політичних і фінансових ризиків, підготовку проєктів і розвиток інституційної спроможності, підтримку регуляторних реформ, а також застосування екологічних і соціальних стандартів. Розмежовано інструменти банків розвитку та гарантійних установ, які безпосередньо створюють умови для реалізації PPP, і опосередкований макроекономічний вплив МВФ. Авторський результат полягає у формуванні аналітичної матриці, що співвідносить ключові бар'єри розвитку PPP в Україні з релевантними функціями МФІ, доступними інструментами та очікуваними механізмами впливу. Аналіз свідчить, що обсяг фінансування сам по собі не є достатньою умовою реалізації PPP без належної підготовки проєктів, передбачуваного регуляторного середовища, механізмів розподілу воєнних ризиків і макрофінансової стабільності.

Ключові слова: міжнародні фінансові інституції, публічно-приватне партнерство, міжнародні фінанси, соціальна відповідальність, повоєнне відновлення економіки.

THE ROLE OF INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS IN THE DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP: WORLD EXPERIENCE AND LESSONS FOR UKRAINE

Ukraine's wartime and prospective post-war reconstruction has drastically widened the gap between infrastructure needs and domestic fiscal capacity, significantly increasing the importance of mobilizing private capital. This article examines the role of international financial institutions (IFIs) in shaping a resilient environment for public-private partnerships (PPPs) and the adaptability of relevant instruments to Ukraine under conditions of ongoing war and post-war economic reconstruction. Based on a structured comparative analysis of scientific publications, legislation and official documents of the World Bank Group, IFC, MIGA, EBRD, EIB and IMF, the study systematizes the main channels through which IFIs influence PPPs: co-financing and private-capital mobilization, guarantees against political and financial risks, project preparation and institutional capacity-building, support for regulatory reforms, and environmental and social standards. The analysis distinguishes instruments of development banks and guarantee institutions that directly create conditions for PPP implementation from the indirect macroeconomic influence of the IMF. To contextualize global practices, the paper analyzes diverse international PPP models: the British Private Finance Initiative experience; Latin American and Asian practices emphasizing institutional capacity, project preparation facilities, and blended finance mechanisms; Australia's risk allocation standards; and Poland's integration of EU structural funds with PPP structures.

The main analytical contribution of the research is a matrix linking Ukraine's key PPP development barriers (lack of institutional competency, regulatory uncertainty, commercial viability gap, fragmentation of donor funds, war/political risks, and macroeconomic instability) with relevant IFI functions, specific financial and advisory instruments and expected mechanisms of influence. The analysis suggests that financing volume alone is not sufficient for PPP implementation without adequate project preparation, a predictable regulatory environment, mechanisms for allocating war-related risks and macrofinancial stability.

Keywords: international financial institutions, public-private partnership, international finance, social responsibility, post-war economic recovery.

JEL classification: F35, G28, H54, H81, L33.

Постановка проблеми. Публічно-приватне партнерство (ППП) протягом останніх десятиліть використовується як один з інструментів залучення приватного капіталу та компетенцій до створення й експлуатації суспільно значущої інфраструктури. За оцінкою Незалежної групи оцінювання Світового банку, оприлюдненою у 2014 році, PPP на той час застосовувалися більш ніж у 134 країнах, що розвиваються, і забезпечували близько 15-20% інфраструктурних інвестицій [1]. Цю оцінку слід розглядати як характеристику глобального поширення механізму на початку 2010-х років, а не як поточний показник. Роль міжнародних фінансових інституцій у таких проєктах виходить за межі кредитування: вони можуть брати участь у мобілізації приватного капіталу, гарантуванні ризиків, підготовці проєктів, розвитку інституційної спроможності та формуванні стандартів реалізації PPP.

Для України проблематика PPP має безпосереднє практичне значення. За п'ятою спільною оцінкою потреб у відновленні та відбудові (RDNA5), станом на 31 грудня 2025 року сукупні потреби України у відновленні та реконструкції на наступне десятиліття оцінювалися майже у 588 млрд дол. США [2]. Водночас у 2025 році було завершено масштабне оновлення правової рамки PPP: законопроект № 7508, зареєстрований у 2022 році, за результатами розгляду став Законом України № 4510-IX від 19 червня 2025 року «Про публічно-приватне партнерство» [3; 5]. Це формує нове нормативне середовище,

практична результативність якого залежатиме не лише від процедур, а й від якості підготовки проєктів, доступності довгострокового фінансування та механізмів розподілу ризиків.

Актуальність цієї теми для України визначають одразу кілька обставин. Потреби відновлення значно перевищують внутрішні фінансові можливості; нова правова рамка PPP лише починає проходити перевірку практикою; водночас міжнародні партнери розширюють набір фінансових, гарантійних і консультативних інструментів. Тому важливо не просто перелічити форми участі МФІ, а з'ясувати, які з них можуть бути корисними за різних обмежень українського ринку PPP.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукові праці з проблематики PPP можна умовно об'єднати у три блоки. Перший охоплює дослідження моделей, організаційно-фінансових механізмів і міжнародного досвіду PPP. Українські автори аналізували європейські практики та їх застосовність для України [6], британський досвід організаційно-фінансового механізму [7], а також ширші підходи до систематизації світового досвіду [8]. У міжнародній літературі значна увага приділяється результативності PPP, розподілу ризиків та інституційній зрілості ринку. Зокрема, G. Hodge та C. Greve наголошують на неоднозначності міжнародних оцінок ефективності PPP [13], D. Grimsey та M. Lewis систематизують ризики інфраструктурних партнерств [14], а J. Salazar та P. Matous показують, що взаємодія інституційних

чинників змінюється залежно від зрілості ринку ППП [15].

Другий блок становлять праці, у яких ППП розглядається як інструмент залучення інвестицій для відновлення України та розвитку територій [9–12]. Третій блок стосується ролі міжнародних фінансових інституцій та інституційного середовища ППП. До нього належать матеріали PRIAF щодо розвитку політик, регулювання та спроможності державних інституцій [16], порівняльні дослідження управління ППП у країнах Латинської Америки і Карибського басейну [17], а також документи Світового банку та Азійського банку розвитку щодо підготовки проєктів і механізмів розподілу ризиків [18–20].

Попри значний масив досліджень, зв'язок між конкретними обмеженнями українського середовища ППП і набором фінансових, гарантійних, інституційних та макроекономічних інструментів МФІ залишається систематизованим недостатньо. Саме цей зв'язок використано у статті як основу для порівняння міжнародного досвіду та формування аналітичної матриці для України.

Мета статті – систематизувати роль міжнародних фінансових інституцій у розвитку ППП та співвіднести основні бар'єри, характерні для України, з фінансовими й інституційними інструментами МФІ. Для цього розмежовано прямі та опосередковані напрями їх впливу, порівняно кілька міжнародних підходів до ППП, розглянуто сучасне нормативне та інвестиційне середовище України і сформовано узагальнювальну матрицю «бар'єр – функція МФІ – інструмент – очікуваний механізм впливу».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів економічного аналізу: метод порівняльного та аналітичного аналізу – для зіставлення міжнародних підходів до розвитку ППП щодо ролі держави та МФІ, механізмів фінансування, розподілу ризиків; системний підхід – для розмежування прямих і опосередкованих напрямів впливу МФІ; метод структурно-функціонального аналізу та моделювання – для побудови авторської аналітичної матриці «бар'єр розвитку ППП – функція МФІ – інструмент – очікуваний механізм впливу», яка встановлює відповідність між специфічними обмеженнями українського ринку та інструментарієм міжнародних партнерів; метод узагальнення та наукового абстрагування – при систематизації наукових публікацій, звітів і документів Групи Світового банку, IFC, MIGA, ЄБРР, ЄІБ та МВФ, а також при формуванні висновків щодо практичних пріоритетів державної політики; табличний метод – для систематизації результатів порівняльного аналізу міжнародних моделей ППП та візуалізації зв'язку між бар'єрами розвитку партнерства в Україні і релевантними інструментами МФІ.

Виклад основних результатів дослідження. Для аналізу ППП доцільно розрізняти прямий і опосередкований вплив міжнародних фінансових інституцій. На рівні конкретного проєкту Світовий банк, IFC, MIGA, ЄБРР, ЄІБ та інші банки розвитку можуть співфінансувати інвестиції, залучати

приватний капітал, надавати гарантії, технічну допомогу та підтримувати регуляторні зміни. Вплив МВФ має інший характер. Фонд не фінансує окремі ППП, але його програми впливають на макрофінансову стабільність, боргову стійкість і передбачуваність економічного середовища – тобто на загальний ризик, який враховує довгостроковий інвестор.

У ППП ризики розподіляються між публічним і приватним партнерами відповідно до того, хто краще може ними управляти. Міжнародні фінансові інституції можуть доповнювати цю конструкцію, зменшуючи окремі ризики або допомагаючи якісніше підготувати сам проєкт. Їхній вплив найчастіше проявляється у кількох напрямках.

Один із них – співфінансування. Участь банку розвитку може подовжити строк фінансування, знизити його вартість або зробити структуру капіталу прийнятнішою для приватного інвестора. Особливо це важливо для інфраструктурних проєктів із тривалим строком окупності.

Другий напрям пов'язаний із гарантіями та страхуванням політичних ризиків. MIGA, зокрема, надає покриття від окремих ризиків, пов'язаних з експропріацією, обмеженнями конвертації і трансферу валюти, порушенням контрактних зобов'язань держави та іншими політичними подіями. Для інвестора в країні з високою невизначеністю така гарантія може істотно впливати на рішення щодо участі у проєкті.

Не менш важливою є підготовка проєкту. Помилки у тарифній моделі, прогнозі попиту, фінансових розрахунках або розподілі ризиків здатні поставити під сумнів життєздатність ППП ще до проведення конкурсу. Саме тому PRIAF та інші структури Світового банку підтримують техніко-економічне обґрунтування, розроблення інституційних рамок і навчання фахівців публічного сектору [16].

Окремий напрям – підтримка законодавчої та інституційної спроможності. Для довгострокового контракту важливі не лише профільний закон про ППП, а й зрозумілі процедури відбору проєктів, механізми врегулювання спорів та спроможні публічні інституції. Тому технічна допомога МФІ часто спрямовується не на конкретний об'єкт, а на правила і процедури, в межах яких такі об'єкти готуються.

Ще один вимір участі МФІ – екологічні та соціальні вимоги до проєктів. Світовий банк, ЄБРР та ЄІБ застосовують власні стандарти щодо впливу на довкілля, консультацій із громадами та соціальних наслідків інвестицій. У результаті ці вимоги стають частиною умов фінансування, а не лише добровільними зобов'язаннями приватного партнера.

Специфічну роль у зниженні інвестиційного ризику відіграє MIGA – агентство Групи Світового банку, що надає гарантії політичного ризику приватним інвесторам і кредиторам. Покриття може стосуватися неконвертованості валюти та обмежень трансферу, експропріації, порушення контрактних зобов'язань, а також війни й громадянських заворушень. За даними Світового банку, з лютого 2022 р. до кінця червня

2026 р. MIGA видала для інвестицій в Україну політичне страхування на 948 млн дол. США, у тому числі понад 600 млн дол. США нових гарантій [24]. Водночас конкретний обсяг і межі покриття визначаються умовами кожного гарантійного контракту, тому політичне страхування не слід трактувати як повне усунення воєнного ризику.

Водночас можливості МФІ мають межі. Вони не заміняють приватного інвестора і не можуть усунути комерційний ризик проєкту. Якщо інфраструктурний об'єкт повністю фінансується міжнародною установою без приватного партнера та без реального розподілу ризиків, таку операцію некоректно відносити до PPP лише через участь МФІ. Для партнерства принциповими залишаються участь приватного капіталу, довгострокові контрактні зобов'язання та розподіл ризиків між сторонами.

Аналіз світової практики застосування PPP демонструє різноманітність інституційних моделей та підходів до залучення приватного капіталу. Так, Британський досвід PFI засвідчив, що передача проєктних ризиків приватному партнеру полегшує первинне фінансування, але вимагає жорсткої перевірки співвідношення ціни й якості через загрозу

високих довгострокових фінансових зобов'язань [13; 21]. У країнах Латинської Америки (зокрема на прикладі Панами) основним уроком стала критична роль якісного управління проєктним циклом та інституційної підготовки державних органів [17; 18]. Азійські моделі BOT/BOOT довели, що для фінансово нежиттєздатних об'єктів потрібні адресні механізми підтримки та змішане фінансування (blended finance) [19]. Австралійський ринок підтверджує важливість послідовної стандартизації процедур для зниження трансакційних витрат, а досвід Польщі (зокрема проєкт утилізації відходів у Познані) є показовим прикладом успішного поєднання коштів ЄС із приватним капіталом в умовах євроінтеграції [22]. Дані ЕРЕС також свідчать про тривалу участь ЄІБ у фінансуванні європейських PPP [32]. Для України цей досвід важливий передусім як приклад узгодження процедур PPP із правилами європейського фінансування, але його не можна переносити без урахування воєнного ризику та відмінностей інституційного середовища.

Основні відмінності між розглянутими міжнародними підходами до PPP та їх можливу релевантність для України узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика міжнародних підходів до PPP та їх релевантність для України

Модель	Інституційна характеристика	Типова роль МФІ	Фінансування / ризик	Ключовий урок	Релевантність для України
Велика Британія (PFI)	Зрілий ринок, стандартизовані контракти	Обмежена пряма роль; важливий досвід для оцінки PPP	Довгострокові бюджетні платежі, передача частини ризиків	Перевіряти співвідношення ціни та якості й довгострокові фінансові зобов'язання	Висока для оцінки бюджетної доступності та контрактних ризиків
Латинська Америка	Нерівномірна зрілість; значення спеціалізованих підрозділів PPP	Фінансування банків розвитку, технічна допомога, розвиток спроможності	Концесії, гарантії, підготовка проєктів	Якість управління проєктним циклом і підготовка проєкту мають критичне значення	Висока для розвитку центральних і місцевих підрозділів PPP
Азія	Широкий спектр BOT/BOOT та гібридних схем	ADB та інші банки розвитку як каталізатори	Підтримка життєздатності, змішане фінансування, довгострокові концесії	Фінансова життєздатність окремих проєктів може потребувати адресної публічної підтримки	Висока для енергетики, транспорту та комунальної інфраструктури
Австралія	Зрілий інституційний ринок	Стандарти, методики оцінки та фінансова дисципліна	Приватний інституційний капітал, стандартизований розподіл ризиків	Стандартизація знижує трансакційні витрати і полегшує підготовку угод	Переважно довгострокова – після формування зрілого портфеля проєктів
Польща	Євроінтеграція і поступове формування ринку PPP	ЄІБ і фонди ЄС як джерело публічного та довгострокового капіталу	Поєднання коштів ЄС і приватного капіталу	PPP розвивається разом з інституціями та узгодженням із правилами європейського фінансування	Особливо висока в контексті євроінтеграції України

Джерело: узагальнено авторами на основі [13; 15; 17; 19; 21; 22; 32].

Механізм ППП в Україні має тривалу історію нормативного регулювання. Ключова рамка 2010 року протягом п'ятнадцяти років визначала базові поняття державно-приватного партнерства, коло партнерів та принципи співпраці [4]. Однак за даними Міністерства економіки, станом на 1 січня 2026 року на умовах ППП було укладено 201 договір, з яких реалізовувалися 19; 171 договір не реалізовувався, ще 11 було призупинено у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації [31].

Реформа 2025 року змінила нормативну основу ППП. Законопроект №7508 від 1 липня 2022 року після парламентського розгляду був ухвалений як Закон України № 4510-IX від 19 червня 2025 року «Про публічно-приватне партнерство» [3; 5]. Нова рамка передбачає цифровізацію процедур, допускає фінансування за участю міжнародних організацій, іноземних держав і фондів та містить положення, важливі для проєктів відновлення. Однак юридична можливість поєднати приватний і донорський капітал сама по собі ще не робить конкретний проєкт придатним для фінансування.

Оновлена правова рамка одночасно спрощує доступ до механізму ППП для публічних замовників і створює канал для поєднання внутрішніх ресурсів із міжнародним фінансуванням. Водночас зовнішнє фінансування МФІ не є заміною внутрішньої інституційної спроможності: його ефективність залежить від здатності публічного партнера підготувати технічно, фінансово та юридично обґрунтований проєкт, провести конкурентну процедуру і управляти контрактом протягом усього життєвого циклу.

Невелика кількість договорів, що фактично реалізуються, означає, що практичний досвід структурування й управління ППП в Україні залишається обмеженим порівняно з масштабом майбутніх потреб відновлення [31]. Особливої ваги тому набуває не механічне копіювання іноземних моделей, а адаптація підходів до підготовки контрактів, оцінки фінансових зобов'язань, тарифних моделей і розподілу ризиків до українського правового та безпекового середовища.

Поряд із позитивними змінами юристи, які аналізують нове регулювання, звертають увагу на питання захисту інвестора у разі зміни законодавства, прозорості окремих етапів підготовки та узгодження процедур ППП із системою публічних закупівель [23]. Частина цих проблем лежить саме у площині інституційної та технічної допомоги, яку МФІ надавали країнам із ринками ППП, що формуються.

Світовий банк залишається одним із ключових партнерів України у відновленні: на Ukraine Recovery Conference 2026 оголошено про нову операцію обсягом 3,39 млрд дол. США та розвиток платформи SPUR 2.0, яка за умови залучення близько 2 млрд дол. США донорських ресурсів має потенціал мобілізувати до 6 млрд дол. США [24]. Для ППП важливим є проєкт PREPARE Ukraine обсягом 200 млн дол. США, спрямований на якісну підготовку проєктів та розвиток інституційної спроможності [25].

IFC та ЄБРР підтримують приватний капітал через інвестиції у Rebuild Ukraine Fund із цільовим розміром 250 млн дол. США [26], а також ініціативу доступного житла обсягом 100 млн євро [28]. Загалом у 2025 р. ЄБРР збільшив фінансування в Україні до рекордних 2,9 млрд євро проти 2,4 млрд євро у 2024 р., довівши сукупне фінансування з початку повномасштабного вторгнення до 9,1 млрд євро (понад 90% проєктів і 57% обсягу інвестицій припадали на приватний сектор) [27].

Хоча частина вищенаведених інструментів не є прямими ППП, вони створюють необхідні передумови для залучення приватного капіталу. Така понятійна межа важлива для аналізу: не кожна операція МФІ з участю держави або приватного сектору є ППП, але частина таких операцій виконує функцію, безпосередньо релевантну для ППП.

Опосередкований вплив здійснює МВФ через 48-місячну програму EFF обсягом близько 8,1 млрд дол. США [29], за якою сукупні виплати вже сягнули близько 2,2 млрд дол. США (зокрема виплата 503 млн СПЗ / близько 690 млн дол. США за першим переглядом) [30]. Вона забезпечує макрофінансову стабільність і знижує суверенні ризики для довгострокових інвесторів.

Сучасна система міжнародної підтримки України включає кредити, гарантії, приватні фонди, проєкти технічної допомоги та власне ППП. Для аналізу важливо не змішувати ці форми. Вони можуть виконувати споріднені функції – мобілізувати ресурси, знижувати окремі ризики або підвищувати якість підготовки проєктів, – але відрізняються за правовою і фінансовою конструкцією. Для ППП найбільш значущими є механізми, що поліпшують підготовку проєктів, розподіл ризиків, доступ до гарантій і довгострокового капіталу [16; 19; 24; 25].

У багатьох таких інструментах застосовується спільна логіка: публічний або пільговий ресурс бере на себе частину витрат чи ризику, щоб полегшити залучення приватного капіталу [19; 20]. Проте очікуваний ефект залежить від конкретної структури угоди і не виникає автоматично. Для України тому важливе не лише розширення набору фінансових продуктів, а й якість підготовки проєктів, послідовність регуляторних змін та координація між урядом, громадами, МФІ й приватними інвесторами.

Для аналізу ППП доцільно розрізняти прямий і опосередкований вплив міжнародних фінансових інституцій. Пряма участь банків розвитку та гарантійних установ (Світовий банк, IFC, MIGA, ЄБРР, ЄІБ) реалізується через п'ять основних функцій: співфінансування та залучення приватного капіталу, надання гарантій проти політичних і фінансових ризиків, інституційну підготовку проєктів (зокрема через PPIAF та програму PREPARE Ukraine), підтримку регуляторних реформ та впровадження екологічних і соціальних стандартів. Опосередкований вплив забезпечує МВФ, чії програми макроекономічної стабілізації формують передбачуване фондове середовище для довгострокового інституційного капіталу.

Специфічним обмеженням для України залишається воєнний ризик. Страхові продукти MIGA та інших донорських платформ дозволяють частково зменшити ризикову премію для приватного партнера, однак обсяг покриття визначається контрактними умовами й не усуває комерційних та операційних ризиків повністю. У цьому контексті ключовою передумовою успішності PPP є не просто наявність

пільгового або гарантійного капіталу, а якісна підготовка проекту, спроможність публічного партнера управляти контрактом та прозорий розподіл зобов'язань між сторонами.

Зіставлення ключових обмежень українського середовища з відповідними функціями та інструментами МФІ узагальнено в табл. 2.

Таблиця 2

Аналітична матриця «бар'єр розвитку PPP – функція МФІ – інструмент – очікуваний механізм впливу»

Бар'єр в Україні	Механізм впливу	Функція МФІ	Релевантний інструмент	Рівень	Очікуваний механізм впливу
Недостатня якість підготовки проєктів / нестача компетенцій	Підвищення якості підготовки	Технічна допомога, розвиток спроможності	PPIAF, консультативна підтримка, фінансування техніко-економічних обґрунтувань	Проектний / інституційний	Може збільшити кількість проєктів, придатних для фінансування, і поліпшити розподіл ризиків
Воєнний і політичний ризик	Часткове покриття визначених ризиків	Гарантування	Політичне страхування MIGA, гарантії за підтримки донорів	Проектний	Може знизити ризикову премію та окремі бар'єри входу для приватного інвестора
Недостатня комерційна життєздатність	Зменшення фінансового розриву	Мобілізація капіталу	Змішане фінансування, підтримка життєздатності, пільгові транші	Проектний / секторальний	Може підвищити фінансову здійсненість за умови обґрунтованої структури підтримки
Регуляторна невизначеність	Підвищення передбачуваності правил	Інституційна і регуляторна підтримка	Технічна допомога, типові контракти, спеціалізовані підрозділи PPP	Системний	Може знизити транзакційні витрати та правову невизначеність
Фрагментація фондів і програм	Координація портфеля та критеріїв	Координаційна і методична підтримка	Платформи підготовки проєктів, спільний відбір, координація донорів	Системний	Може зменшити дублювання та полегшити доступ підготовлених проєктів до фінансування
Макроекономічний ризик	Зниження загального макроекономічного ризику	Макроекономічна стабілізація	Програми МВФ та пов'язані реформи	Макроекономічний	Може підвищити передбачуваність середовища для довгострокового капіталу

Джерело: авторська систематизація на основі [14–20; 23–25; 29–30].

Водночас реформа профільного законодавства не може розглядатися ізольовано. Для довгострокового приватного інвестора не менш важливі захист прав власності, передбачуваність судового захисту, якість державного управління та антикорупційні механізми.

Макроекономічна стабільність також має значення, хоча сама по собі не гарантує успішності PPP. У цьому полягає відмінність ролі МВФ від банків розвитку: програми Фонду впливають на загальний макрофінансовий фон, тоді як кредити, гарантії та консультативна підтримка інших МФІ можуть бути прив'язані до конкретного сектору або проєкту.

Соціальні та екологічні вимоги варто розглядати не як додаток до фінансової моделі, а як частину якості самого PPP. Включення таких вимог у конкурсну документацію на початковій стадії зменшує ризик

конфліктів із громадами і робить відповідальність сторін зрозумілішою.

Висновки. Аналіз дозволив виділити п'ять основних напрямів безпосередньої участі МФІ у розвитку PPP: співфінансування і залучення приватного капіталу; гарантування політичних та окремих фінансових ризиків; підготовку проєктів і розвиток інституційної спроможності; підтримку регуляторного середовища; застосування екологічних і соціальних стандартів. Роль МВФ відрізняється: не фінансуючи окремі PPP, Фонд впливає на ширше макроекономічне середовище для довгострокових інвестицій.

Міжнародний досвід не дає універсального рецепта. Британський PFI показує ризики довгострокових фіскальних зобов'язань; досвід

Латинської Америки та Азії – значення якісної підготовки проєктів і спроможності державних інституцій; Австралія – роль стандартизації та зрілого ринку; Польща – можливість поступового поєднання європейського публічного фінансування з розвитком національного ринку ППП. Для України цінність цих прикладів полягає не в копіюванні моделей, а у виборі окремих інструментів з урахуванням власних обмежень.

Авторська матриця систематизує можливі напрями такого вибору: інституційну слабкість доцільно співвідносити насамперед із підготовкою проєктів і розвитком компетенцій; частину воєнних та політичних ризиків – із гарантіями і страхуванням; недостатню комерційну життєздатність – зі змішаним фінансуванням; правову невизначеність – із регуляторною та технічною підтримкою. Макрофінансова стабільність формує загальне середовище для всіх цих інструментів. Матриця не встановлює універсальних причинно-наслідкових залежностей, а пропонує аналітичну відповідність між типом обмеження та інструментами, які можуть бути релевантними для його пом'якшення.

Для державної політики з цього випливають три практичні пріоритети: розвивати спроможність центральних і місцевих органів влади готувати та супроводжувати ППП-проєкти; застосовувати змішане

фінансування, гарантії й механізми розподілу ризиків лише там, де це обґрунтовано структурою проєкту; підтримувати передбачуване макроекономічне та регуляторне середовище для довгострокового приватного капіталу.

Дослідження має кілька обмежень. Воно спирається переважно на вторинні дані та офіційні документи і не оцінює кількісно причинний вплив окремих інструментів МФІ на успішність ППП. Крім того, інституційне середовище України в умовах війни швидко змінюється. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на аналізі конкретних ППП-угод, фактичній здатності змішаного фінансування залучати приватний капітал, ефективності страхування воєнних ризиків та порівнянні українського досвіду з практиками постконфліктного відновлення.

Декларація щодо використання інструментів ППП. Під час підготовки статті інструменти генеративного штучного інтелекту (Gemini 3.6 Flash Google) використовувалися для мовного і структурного редагування та роботи з бібліографією. Фактологічні твердження щодо законодавства, програм і фінансування перевірялися за первинними офіційними джерелами. Відбір аргументів, їх інтерпретація та відповідальність за остаточний текст належать авторам. Автори несуть повну відповідальність за науковість та зміст статті.

Список використаних джерел:

1. Independent Evaluation Group. World Bank Group Support to Public-Private Partnerships: Lessons from Experience in Client Countries, FY02–12. World Bank Group, 2014. URL: <https://ieg.worldbankgroup.org/evaluations/world-bank-group-support-ppp> (дата звернення: 01.06.2026).
2. World Bank, Government of Ukraine, European Commission, United Nations. Ukraine – Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5): February 2022 – December 2025. 2026. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099022026094036395> (дата звернення: 01.06.2026).
3. Про публічно-приватне партнерство: Закон України від 19.06.2025 № 4510-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text> (дата звернення: 03.06.2026).
4. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 03.06.2026).
5. Проєкт Закону № 7508 від 01.07.2022. Картка законопроєкту: за результатами розгляду прийнято Закон № 4510-IX від 19.06.2025. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/39902> (дата звернення: 03.06.2026).
6. Ющенко Н. В., Дячек В. В., Ковтун М. В. Публічно-приватне партнерство в Україні та європейських країнах. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.9.80>
7. Нечаєва І. А., Рощина Д. С. Використання організаційно-фінансового механізму державно-приватного партнерства: досвід Великобританії. Ефективна економіка. 2020. № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.82>
8. Кнір М. О. Державно-приватне партнерство: світовий досвід і досвід України. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2018. № 10(38). С. 10–14. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2018-10\(38\)-10-14](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2018-10(38)-10-14)
9. Петрова І. П. Реалізація інвестиційних проєктів на засадах партнерства влади, бізнесу та суспільства в Україні: сучасні тенденції та прогнозування розвитку. Економічний вісник Донбасу. 2024. № 1-2(75-76). С. 178–189. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-1-2\(75-76\)-178-189](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-1-2(75-76)-178-189)
10. Баранова В. Г., Добриніна Л. В. Публічно-приватне партнерство як інструмент розвитку в умовах фінансових трансформацій. Науковий вісник ОНЕУ. 2026. № 6(343). С. 68–77. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2026-6-343-68-77>
11. Кузьмін Т. Л. Публічно-приватне партнерство як інструмент післявоєнної відбудови: польський досвід реалізації проєктів для України. Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2025. № 35. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.35.2025.352378>

12. Яковенко І. В., Марухленко О. В., Панченко А. Г. Державно-приватне партнерство як стратегічний напрям співпраці суб'єктів господарювання та органів державного й регіонального управління. Економічний простір. 2025. № 204. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.204.356-362>
13. Hodge G. A., Greve C. Public-Private Partnerships: An International Performance Review. *Public Administration Review*. 2007. Vol. 67, No. 3. Pp. 545–558. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00736.x>
14. Grimsey D., Lewis M. K. Evaluating the Risks of Public Private Partnerships for Infrastructure Projects. *International Journal of Project Management*. 2002. Vol. 20, No. 2. Pp. 107–118. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0263-7863\(00\)00040-5](https://doi.org/10.1016/S0263-7863(00)00040-5)
15. Salazar J., Matous P. Exploring interactions among PPP institutional variables along market maturity levels. *Public Management Review*. 2026. Vol. 28, No. 7. Pp. 2218–2249. DOI: <https://doi.org/10.1080/14719037.2025.2536698>
16. Public-Private Infrastructure Advisory Facility (PPIAF). URL: <https://www.ppiaf.org/> (дата звернення: 11.08.2026).
17. Prats Cabrera J. O. The Governance of Public-Private Partnerships: A Comparative Analysis. *Inter-American Development Bank*, 2019. DOI: <https://doi.org/10.18235/0001575>
18. World Bank to Provide US\$7.5 Million to Strengthen Panama's Public-Private Partnerships (PPP) Program. *World Bank*. 05.10.2022. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/10/05/banco-mundial-proporcionars-us-7-5-millones-para-fortalecer-el-programa-de-app-de-panama> (дата звернення: 11.08.2026).
19. Schur M. Public-Private Partnership Funds: Observations from International Experience. *Asian Development Bank*, 2016. URL: <https://www.adb.org/publications/public-private-partnership-funds> (дата звернення: 12.08.2026).
20. What is the IDA Private Sector Window? *World Bank*. URL: <https://ida.worldbank.org/en/financing/ida-private-sector-window/what-is-ida-private-sector-window> (дата звернення: 12.08.2026).
21. Lessons learned: private finance for infrastructure. *National Audit Office*. 25.03.2025. URL: <https://www.nao.org.uk/insights/private-finance-for-infrastructure/> (дата звернення: 12.08.2026).
22. European PPP Expertise Centre (EPEC). Poznan Waste-to-Energy Project, Poland: Using EU Funds in PPPs – Case Study. *European Investment Bank*, 01.06.2012. URL: <https://www.eib.org/en/publications/epec-using-eu-funds-in-ppps-case-study> (дата звернення: 14.08.2026).
23. Публічно-приватне партнерство в Україні – нові правила. *DLF Attorneys-at-Law*. 2025. URL: <https://dlf.ua/ua/publicno-privatne-partnerstvo-v-ukrayini-novi-pravila/> (дата звернення: 14.08.2026).
24. New World Bank Group Support Will Help Mobilize Investment for Ukraine's Recovery. *World Bank Group*. 29.06.2026. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/06/29/new-world-bank-group-support-will-help-mobilize-investment-for-ukraine-recovery> (дата звернення: 14.08.2026).
25. Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF) 2025 Annual Report: Enabling Ukraine's Response at Scale. March 2026. Section 2.18: PREPARE Ukraine Project. *World Bank*. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099713103262663347> (дата звернення: 14.08.2026).
26. IFC and EBRD Co-Invest in Dragon Capital's Rebuild Ukraine Fund. *International Finance Corporation*. 2025. URL: <https://www.ifc.org/en/pressroom/2025/ifc-and-ebrd-co-invest-in-dragon-capital-s-rebuild-ukraine-fund> (дата звернення: 16.08.2026).
27. EBRD 2025 finance for Ukraine rises to a record €2.9 billion. *European Bank for Reconstruction and Development*. 05.02.2026. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2026/ebrd-2025-finance-for-ukraine-rises-to-a-record.html> (дата звернення: 16.08.2026).
28. EBRD and EU support a €100 million affordable housing initiative to support Ukraine's recovery. *European Bank for Reconstruction and Development*. 2025. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/ebrd-launches--100-million-affordable-housing-initiative-in-ukra.html> (дата звернення: 16.08.2026).
29. IMF Executive Board Approves US\$8.1 Billion under an Extended Fund Facility (EFF) Arrangement for Ukraine. *International Monetary Fund*. 26.02.2026. URL: <https://www.imf.org/en/news/articles/2026/02/26/pr-26066-ukraine-imf-executive-board-approves-usd-8point1-billion-under-an-eff-arrangement> (дата звернення: 16.08.2026).
30. IMF Executive Board Completes First Review of Ukraine's Extended Fund Facility Arrangement and Concludes 2026 Article IV Consultation. *International Monetary Fund*. 20.07.2026. URL: <https://www.imf.org/en/news/articles/2026/07/20/pr26254-ukraine-imf-completes-1st-review-of-eff-arrangement-concludes-2026-aiv-consultation> (дата звернення: 16.08.2026).
31. Стан здійснення ДПП в Україні станом на 01.01.2026. Міністерство економіки України. 29.01.2026. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&lang=uk-UA&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini> (дата звернення: 16.08.2026).
32. European PPP Expertise Centre (EPEC). Public-private partnerships financed by the European Investment Bank from 1990 to 2023. *European Investment Bank*, 2024. URL: <https://www.eib.org/en/readonline-publications/20240029-ppps-financed-by-the-eib-from-1990-to-2023> (дата звернення: 16.08.2026).

References:

1. Independent Evaluation Group. (2014). *World Bank Group Support to Public-Private Partnerships: Lessons from Experience in Client Countries, FY02–12*. World Bank Group. <https://ieg.worldbankgroup.org/evaluations/world->

bank-group-support-ppp

2. World Bank, Government of Ukraine, European Commission, & United Nations. (2026). Ukraine – Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5): February 2022 – December 2025. <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099022026094036395>
3. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025). Pro publichno-pryvatne partnerstvo [On public-private partnership] (Law of Ukraine No. 4510-IX of 19 June 2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text> [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo [On public-private partnership] (Law of Ukraine No. 2404-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022–2025). Draft Law No. 7508 of 1 July 2022; adopted as Law No. 4510-IX of 19 June 2025. <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/39902> [in Ukrainian].
6. Yushchenko, N. V., Diachek, V. V., & Kovtun, M. V. (2019). Publichno-pryvatne partnerstvo v Ukraini ta yevropeyskykh krainakh [Public-private partnership in Ukraine and European countries]. Public Administration: Improvement and Development, (9). <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.9.80> [in Ukrainian].
7. Nechayeva, I. A., & Roshchyna, D. S. (2020). Vykorystannia orhanizatsiino-finsanovoho mekhanizmu derzhavno-pryvatnoho partnerstva: dosvid Velykobrytanii [Using the organizational and financial mechanism of public-private partnership: Experience of the UK]. Efficient Economy, (12). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.82> [in Ukrainian].
8. Knir, M. O. (2018). Derzhavno-pryvatne partnerstvo: Svitovyi dosvid i dosvid Ukrainy [Public-private partnership: World experience and Ukraine's experience]. Scientific Notes of Ostroh Academy National University. Economics Series, 10(38), 10–14. [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2018-10\(38\)-10-14](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2018-10(38)-10-14) [in Ukrainian].
9. Petrova, I. P. (2024). Realizatsiia investytsiynykh proektiv na zasadakh partnerstva vlady, biznesu ta suspilstva v Ukraini: Suchasni tendentsii ta prohnozuvannia rozvytku [Implementation of investment projects based on partnership of authority, business and society in Ukraine]. Economic Herald of the Donbas, (1-2), 178–189. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-1-2\(75-76\)-178-189](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-1-2(75-76)-178-189) [in Ukrainian].
10. Baranova, V. G., & Dobrynina, L. V. (2026). Publichno-pryvatne partnerstvo yak instrument rozvytku v umovakh finansovykh transformatsii [Public-private partnership as a tool of development under conditions of financial transformations]. Scientific Bulletin of ONEU, 6(343), 68–77. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2026-6-343-68-77> [in Ukrainian].
11. Kuzmin, T. L. (2025). Publichno-pryvatne partnerstvo yak instrument pisliavoiennoi vidbudovy: Polskyi dosvid realizatsii proektiv dlia Ukrainy [Public-private partnership as a tool for post-war reconstruction: Polish experience for Ukraine]. Economic Bulletin of NTUU «Kyiv Polytechnic Institute», (35). <https://doi.org/10.20535/2307-5651.35.2025.352378> [in Ukrainian].
12. Yakovenko, I. V., Marukhlenko, O. V., & Panchenko, A. H. (2025). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak stratehichniy napriam spivpratsi subiektiv hospodariuvannia ta orhaniv derzhavnoho i rehionalnoho upravlinnia [Public-private partnership as a strategic direction of cooperation between business entities and public authorities]. Economic Scope, (204). <https://doi.org/10.30838/EP.204.356-362> [in Ukrainian].
13. Hodge, G. A., & Greve, C. (2007). Public–Private Partnerships: An International Performance Review. Public Administration Review, 67(3), 545–558. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00736.x>
14. Grimsey, D., & Lewis, M. K. (2002). Evaluating the risks of public private partnerships for infrastructure projects. International Journal of Project Management, 20(2), 107–118. [https://doi.org/10.1016/S0263-7863\(00\)00040-5](https://doi.org/10.1016/S0263-7863(00)00040-5)
15. Salazar, J., & Matous, P. (2026). Exploring interactions among PPP institutional variables along market maturity levels. Public Management Review, 28(7), 2218–2249. <https://doi.org/10.1080/14719037.2025.2536698>
16. Public-Private Infrastructure Advisory Facility. (n.d.). PPIAF. <https://www.ppiaf.org/>
17. Prats Cabrera, J. O. (2019). The Governance of Public-Private Partnerships: A Comparative Analysis. Inter-American Development Bank. <https://doi.org/10.18235/0001575>
18. World Bank. (2022, October 5). World Bank to provide US\$7.5 million to strengthen Panama's Public-Private Partnerships (PPP) Program. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/10/05/banco-mundial-proporcionars-us-7-5-millones-para-fortalecer-el-programa-de-app-de-panama>
19. Schur, M. (2016). Public-Private Partnership Funds: Observations from International Experience. Asian Development Bank. <https://www.adb.org/publications/public-private-partnership-funds>
20. World Bank. (n.d.). What is the IDA Private Sector Window? <https://ida.worldbank.org/en/financing/ida-private-sector-window/what-is-ida-private-sector-window>
21. National Audit Office. (2025, March 25). Lessons learned: private finance for infrastructure. <https://www.nao.org.uk/insights/private-finance-for-infrastructure/>
22. European PPP Expertise Centre. (2012, June 1). Poznan Waste-to-Energy Project, Poland: Using EU Funds in PPPs – Case Study. European Investment Bank. <https://www.eib.org/en/publications/epec-using-eu-funds-in-ppps-case-study>
23. DLF Attorneys-at-Law. (2025). Publichno-pryvatne partnerstvo v Ukraini – novi pravyla [Public-private partnership in Ukraine – new rules]. <https://dlf.ua/ua/publichno-pryvatne-partnerstvo-v-ukrayini-novi-pravyla/> [in Ukrainian].
24. World Bank Group. (2026, June 29). New World Bank Group Support Will Help Mobilize Investment for

Ukraine's Recovery. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/06/29/new-world-bank-group-support-will-help-mobilize-investment-for-ukraine-recovery>

25. World Bank. (2026, March). Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF) 2025 Annual Report: Enabling Ukraine's Response at Scale. Section 2.18: PREPARE Ukraine Project. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099713103262663347/>

26. International Finance Corporation. (2025). IFC and EBRD co-invest in Dragon Capital's Rebuild Ukraine Fund. <https://www.ifc.org/en/pressroom/2025/ifc-and-ebrd-co-invest-in-dragon-capital-s-rebuild-ukraine-fund>

27. European Bank for Reconstruction and Development. (2026, February 5). EBRD 2025 finance for Ukraine rises to a record €2.9 billion. <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2026/ebrd-2025-finance-for-ukraine-rises-to-a-record.html>

28. European Bank for Reconstruction and Development. (2025). EBRD and EU support a €100 million affordable housing initiative to support Ukraine's recovery. <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/ebrd-launches--100-million-affordable-housing-initiative-in-ukra.html>

29. International Monetary Fund. (2026, February 26). IMF Executive Board Approves US\$8.1 Billion under an Extended Fund Facility (EFF) Arrangement for Ukraine. <https://www.imf.org/en/news/articles/2026/02/26/pr-26066-ukraine-imf-executive-board-approves-usd-8point1-billion-under-an-eff-arrangement>

30. International Monetary Fund. (2026, July 20). IMF Executive Board Completes First Review of Ukraine's Extended Fund Facility Arrangement and Concludes 2026 Article IV Consultation. <https://www.imf.org/en/news/articles/2026/07/20/pr26254-ukraine-imf-completes-1st-review-of-eff-arrangement-concludes-2026-aiv-consultation>

31. Ministry of Economy of Ukraine. (2026, January 29). Stan zdiisnennia DPP v Ukraini stanom na 01.01.2026 [Status of PPP implementation in Ukraine as of 1 January 2026]. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&lang=uk-UA&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini> [in Ukrainian].

32. European PPP Expertise Centre. (2024). Public-private partnerships financed by the European Investment Bank from 1990 to 2023. European Investment Bank. <https://www.eib.org/en/readonline-publications/20240029-ppps-financed-by-the-eib-from-1990-to-2023>

Дата надходження статті: 01.07.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 14.08.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 11.09.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.